

ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ

Λάζαρος Απέκης, πρόεδρος ΠΟΣΔΕΠ

Εισαγωγή

Το συνδικαλιστικό κίνημα των πανεπιστημιακών διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του πανεπιστημίου κατά την περίοδο 1974 - 2004. Μπορούμε να ξεχωρίσουμε δύο κύριες φάσεις: Η πρώτη φάση, στα τέλη της δεκαετίας του 1970 έως αρχές του 1980, με το δυναμικό κίνημα των Βοηθών και Επιμελητών (Επικουρικό Διδακτικό Προσωπικό, ΕΔΠ). Και η δεύτερη φάση, την τελευταία δεκαετία, με την ενεργοποίηση και με την ολοένα και πιο αποτελεσματική παρέμβαση στα πανεπιστημιακά πράγματα της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (ΠΟΣΔΕΠ).

Το συνδικαλιστικό κίνημα στο νέο πανεπιστήμιο

Το μεγάλο επίτευγμα του κινήματος της πρώτης φάσης ήταν ο εκδημοκρατισμός του πανεπιστημίου με το πέρασμα από το μεσαιωνικό καθεστώς της έδρας στο νέο θεσμικό καθεστώς που εκφράστηκε, παρά τις αδυναμίες του, από το νόμο-πλαίσιο 1268/1982. Μέσα σε αυτό το νέο πλαίσιο, με την κατάργηση της έδρας, απελευθερώθηκαν οι όποιες δημιουργικές δυνάμεις υπήρχαν μέσα στο πανεπιστήμιο και απέκτησαν κίνητρα να αναπτύξουν πρωτοβουλία στη διδασκαλία και στην έρευνα αλλά και στη διοίκηση του πανεπιστημίου.

Αυτή η εξέλιξη δημιούργησε, εκτός ακραίων εξαιρέσεων, το νέο ελληνικό πανεπιστήμιο.

Στη φάση αυτή τα κύρια θέματα που αποτέλεσαν αιτήματα και διεκδικήσεις του κινήματος των πανεπιστημιακών ήταν η εδραίωση αυτού του νέου πανεπιστημίου και η κατοχύρωση μέσα σε αυτό της θέσης και του ρόλου των νέων μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού και της εξέλιξης των μελών ΕΔΠ.

Για μια περίοδο που μπορεί να χαρακτηριστεί μεταβατική, η συνδικαλιστική έκφραση των πανεπιστημιακών δεν ήταν μέσα σε ενιαίους συλλόγους. Δημιουργήθηκαν αρχικά

σύλλογοι μελών ΔΕΠ, στους οποίους δεν συμμετείχαν τα μέλη ΕΔΠ. Η ενιαία συνδικαλιστική έκφραση αντιμετωπίστηκε οριστικά στο Συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ στην Κομοτηνή το 1995. Σε ορισμένους συλλόγους παρέμειναν κάποιες αναβιώσεις που αντιμετωπίστηκαν με την πάροδο του χρόνου.

Το κίνημα των πανεπιστημιακών αντέδρασε δυναμικά στις προσπάθειες θεσμικής οπισθοδρόμησης που έγιναν, για τη συρρίκνωση της δημοκρατικής ακαδημαϊκής λειτουργίας και του ενιαίου φορέα διδασκόντων. Είναι η περίοδος Ν.Δ. με τις αντιδραστικές ρυθμίσεις Σουφλιά.

Ακολούθησαν οι «παλινορθωτικές» παρεμβάσεις της περιόδου ΠΑΣΟΚ – χαρακτηριστικό των «εκσυγχρονιστικών» αντιλήψεων που επικρατούσαν είναι το «*mea culpa*» δύο εκ των τριών συντακτών του νόμου - πλαισίου 1268/82.

Από τότε, μέσα στις νέες δυνάμεις που αναπτύχθηκαν στο πανεπιστήμιο παρουσιάστηκαν τάσεις που διεκδίκησαν κάποια θεσμική κατοχύρωση της «νέας πανεπιστημιακής εξουσίας», ζητώντας «ρεαλιστικό εκσυγχρονισμό» του νόμου - πλαισίου.

Μέσα στο νέο πανεπιστήμιο άρχισαν να αναδεικνύονται σημαντικές διαφοροποιήσεις και αντιπαραθέσεις.

Αυτές οι διαφοροποιήσεις άρχισαν να έχουν ορατές συνέπειες και στο συνδικαλιστικό κίνημα των πανεπιστημιακών.

Αυτήν τη «νέα πραγματικότητα» επιδείνωσαν ιδιαίτερα οι ρυθμίσεις Αρσένη για την «υπηρεσιακή κατάσταση» των μελών ΔΕΠ (1997), με τις οποίες νομιμοποιήθηκε η παράλληλη άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος από τα μέλη ΔΕΠ. Ρυθμίσεις τόσο «ευέλικτες», που τη μερική απασχόληση, η οποία επίσης καθιερώθηκε, δεν χρειάζεται να επιλέξει ούτε το 3% των μελών ΔΕΠ!

Μια νέα πραγματικότητα για το δημόσιο πανεπιστήμιο είναι η «διεύρυνσή» του (Αρσένης: εκπαίδευση 2000, και συνέχεια).

Για να ικανοποιηθεί το κοινωνικό αίτημα για ανώτατη εκπαίδευση ιδρύθηκαν νέα Τμήματα και Ιδρύματα, συχνά με κριτήρια εξυπηρέτησης τοπικών πελατειακών σχέσεων, χωρίς επαρκείς προϋποθέσεις ακαδημαϊκές, προσωπικού υποστήριξης και εκπαιδευτικού, υποδομών και εξοπλισμού, με ανύπαρκτη φοιτητική μέριμνα. Η διασπορά Τμημάτων, χωρίς ακαδημαϊκή αυτοτέλεια, με αντικείμενα που συχνά δεν αντιστοιχούν σε επιστημονικά προσδιορισμένα γνωστικά πεδία, με ασαφή πτυχία και απροσδιόριστα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων, δεν συνιστά συνθήκες λειτουργίας πανεπιστημίου.

Ανύπαρκτη φοιτητική μέριμνα, εστίες, εστιατόρια και ανεπάρκεια σε βιβλιοθήκες, εργαστήρια υπολογιστών, σπουδαστήρια, αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας που ακυρώνουν τη «δωρεάν» ανώτατη εκπαίδευση, ερημώνουν μέσω των μετεγγραφών τα πανεπιστήμια της περιφέρειας διογκώνοντας εκρηκτικά τα κεντρικά.

Οι φοιτητικές εστίες δεν καλύπτουν ούτε το 5% του φοιτητικού πληθυσμού.

Οι ελλείψεις και οι απωθητικές συνθήκες μέσα στους πανεπιστημιακούς χώρους κάνουν αβίωτη την καθημερινή ζωή στο πανεπιστήμιο.

Το πανεπιστημιακό κίνημα διεκδικεί πρόγραμμα για τη φοιτητική μέριμνα: φοιτη-

τικές εστίες, εστιατόρια, βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, εργαστήρια υπολογιστών, συνθήκες για καλή ποιότητα ζωής και εργασίας φοιτητών και διδασκόντων.

Η ΠΟΣΔΕΠ διεκδικεί να εξασφαλιστούν αυτές οι προϋποθέσεις ώστε τα πανεπιστήμια, ιδιαίτερα της περιφέρειας, να μπορούν να ανταποκριθούν στον κοινωνικό τους ρόλο. Διαφορετικά, αν επιβληθεί η πολιτική της κυβέρνησης, θα κριθούν «ασύμφορα» ή «μη ανταγωνιστικά» και θα οδηγηθούν στον εκφυλισμό και το κλείσιμο!

Ένα σημαντικό πρόβλημα, ιδιαίτερα στα πανεπιστήμια της περιφέρειας, είναι οι «εποχικοί» διδάσκοντες: οι συμβασιούχοι του Προεδρικού Διατάγματος 407/80, που εργάζονται σε συνθήκες ανασφάλειας, χωρίς προοπτική, με ανεπαρκείς συμβάσεις, απαράδεκτες αμοιβές, χωρίς τη δυνατότητα ουσιαστικής συμμετοχής στη λειτουργία του πανεπιστημίου. Υπό αυτό το καθεστώς, ουσιαστικά μαύρης εργασίας, βρίσκονται στο ελληνικό πανεπιστήμιο ένας στους τέσσερις διδάσκοντες συνολικά και ένας στους δύο στα πανεπιστήμια της περιφέρειας.

Η ΠΟΣΔΕΠ διεκδικεί την κατάργηση αυτού του απαράδεκτου καθεστώτος και την προκήρυξη κανονικών θέσεων μελών ΔΕΠ με προτεραιότητα στα πανεπιστήμια της περιφέρειας.

Η ιδιαιτερότητα του εργασιακού καθεστώτος βρήκε αυτόν το σημαντικό αριθμό διδασκόντων χωρίς συνδικαλιστική έκφραση. Μάλιστα έγιναν κάποιες προσπάθειες δημιουργίας αυτοδύναμων συλλόγων συμβασιούχων του Π.Δ. 407.

Αυτή η δυσάρεστη πραγματικότητα, της διάσπασης των δυνάμεων, ευτυχώς αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά στο 7ο Συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ (2005). Αποφασίστηκε όλοι οι σύλλογοι μελών ΔΕΠ να εντάξουν ως κανονικά μέλη τους, με πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις, τους συμβασιούχους του Π.Δ. 407.

Η πολιτική απαξίωσης και υποβάθμισης του δημόσιου πανεπιστημίου και το πανεπιστημιακό κίνημα

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ανάπτυξη της εξωτερικά χρηματοδοτούμενης έρευνας, η εισροή των μεγάλων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων και η εμπλοκή στη διοίκηση είχαν ως συνέπεια να επικρατήσουν μέσα στα πανεπιστήμια, σε μεγάλη κλίμακα, νέα ήθη, σχέσεις και συσχετισμοί, που μεταλλάσσουν σταδιακά το ακαδημαϊκό και δημόσιο πανεπιστήμιο σε «επιχειρηματικό πανεπιστήμιο».

Παράλληλα, η πολιτική της απαξίωσης του δημόσιου πανεπιστημίου που ακολουθούν οι κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων, σε συνδυασμό με τη δρομολογημένη ένταξή του στη διαδικασία της Μπολόνια θα έχουν ως συνέπεια, αν δεν αποτραπούν, τη συνολική υποβάθμιση του πανεπιστημιακού μας συστήματος.

Επίσης, οι πολιτικές επιλογές για αναγνώριση ως ισότιμων τριτοβάθμιων σπουδών και τίτλων των «υπηρεσιών εκπαίδευσης» που παρέχουν ιδιωτικές επιχειρήσεις (π.χ. Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών), η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων (Εκκλησία, ΓΣΕΕ) είναι εξελίξεις που ασκούν πολύ ισχυρές «εξωτερικές πιέσεις» στο δημόσιο πανεπιστήμιο.

Και επέρχεται η κατάργηση της δημόσιας και δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης με την αναθεώρηση του ίδιου του Συντάγματος (του άρθρου 16).

Η κυβέρνηση, ασκώντας αλαζονικά την πολιτική της, έκανε νόμο στο θερινό τμήμα της Βουλής τη «Διασφάλιση της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση». Ο νόμος αυτός μαζί με τους πρόσφατους νόμους για το «Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων και Πληροφόρησης» (ΔΟΑΤΑΠ, το νέο ΔΙΚΑΤΣΑ) και τη «Διά βίου μάθηση» αποτελούν τα σημαντικά θεσμικά μέτρα με τα οποία το πανεπιστημιακό μας σύστημα εντάσσεται στη «διαδικασία της Μπολόνια» και στον «Ευρωπαϊκό χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης».

Οι εξελίξεις έδειξαν ότι η κυβέρνηση νομοθέτησε μεν μέτρα και παρεμβάσεις, δεν κατάφερε όμως να πείσει για αυτά, να τα νομιμοποιήσει μέσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα.

Στη μη νομιμοποίηση αυτής της πολιτικής πρέπει να θεωρηθεί ότι συνέβαλαν καθοριστικά με τη δράση τους οι πανεπιστημιακοί – η ΠΟΣΔΕΠ – και οι φοιτητές.

Αυτό το αποτέλεσμα μπορεί, κατά την εκτίμησή μας, να αποδειχθεί καθοριστικό για τις εξελίξεις, επειδή η εφαρμογή των μέτρων που θεσμοθετήθηκαν θα εξαρτηθεί, κυρίως, από τη στάση της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Η στάση της ΠΟΣΔΕΠ καθορίστηκε από την εκτίμηση ότι οι σαρωτικές παρεμβάσεις που προωθεί το υπουργείο Παιδείας θα έχουν δραματικές συνέπειες στο χαρακτήρα και τον κοινωνικό ρόλο του δημόσιου πανεπιστημίου και γι' αυτό απαιτούν μια αδιαπραγμάτευτη στάση υπεράσπισής του.

Αυτός ο αγώνας ξεκίνησε μέσα σε περιρρέουσα αρνητική ατμόσφαιρα που την καθόριζαν η συστηματική δυσφήμιση από την κυβέρνηση και διάφορα κέντρα που συμπλέουν, των πανεπιστημιακών και του έργου που επιτελείται στο δημόσιο πανεπιστήμιο. Επιδόθηκαν σε εκστρατεία δημιουργίας μιας τελείως αρνητικής εικόνας για το δημόσιο πανεπιστήμιο. Ποτέ δεν ακούστηκε από αυτά τα κέντρα, από τον πρωθυπουργό ή την υπουργό Παιδείας κάτι θετικό για το πανεπιστημιακό σύστημα της χώρας. Αντίθετα, καλλιεργείται συστηματικά η «λύση» των ιδιωτικών πανεπιστημίων που θα συμβάλουν, με την «ανταγωνιστικότητα» που θα δημιουργήσει η λειτουργία τους, στη βελτίωση των δημόσιων.

Μέσα στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ο εκπρόσωπος της ΠΟΣΔΕΠ κατέθεσε τις προτεραιότητες για το δημόσιο πανεπιστήμιο, ζητώντας από το υπουργείο Παιδείας συγκεκριμένες δεσμεύσεις επί αυτών. Δεσμεύσεις τις οποίες συνεχίσαμε να απαιτούμε μέχρι και στην πρόσφατη συνάντησή μας με την υπουργό, που έγινε μετά από πρόσκλησή της.

Το υπουργείο δεν ανέλαβε συγκεκριμένες δεσμεύσεις ακόμη και για όσα είχαν δοθεί πολιτικές υποσχέσεις από τον πρωθυπουργό (όπως η αύξηση της χρηματοδότησης για την παιδεία).

Έτσι, η ΠΟΣΔΕΠ συνέβαλε να αναδειχθεί ότι όχι μόνον δεν είναι στις προτεραιότητες του υπουργείου Παιδείας η στήριξη του δημόσιου πανεπιστημίου, αλλά ότι, αντίθετα, ακολουθεί πολιτική απαξίωσής του.

Το υπουργείο Παιδείας δεν κατόρθωσε να εξασφαλίσει αξιοπιστία για να κάνει αποδεκτές τις δικές του προτεραιότητες, που ήταν τα θεσμικά μέτρα σύμφωνα με τη

«διαδικασία της Μπολόνια», τα οποία παρουσίαζε ως «δεσμεύσεις απέναντι στους εταίρους μας που πρέπει να τηρηθούν».

Αυτό ακύρωσε το εγχείρημα της κυβέρνησης να αξιοποιήσει το ΕΣΥΠ για να νομιμοποιήσει την πολιτική της, ακύρωση που ξεκίνησε με την αποχώρηση των εκπροσώπων των τριών ομοσπονδιών της εκπαίδευσης (ΠΟΣΔΕΠ, ΟΛΜΕ, ΔΟΕ) και έφτασε στην αποχώρηση και του εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ.

Η ΠΟΣΔΕΠ ανέδειξε ότι οι αντιδράσεις της πανεπιστημιακής κοινότητας στις θεσμικές παρεμβάσεις (ΔΟΑΤΑΠ, Διά βίου και κυρίως Διασφάλιση της ποιότητας) εκφράζουν τη συνειδητοποίηση της κοινότητας (πανεπιστημιακών και φοιτητών) για τις σαρωτικές αλλαγές που επιβάλλονται στην ανώτατη εκπαίδευση μέσω αυτών των νομοθετημάτων. Και δεν έτυχε τελικά η δυσφημιστική εκστρατεία του ΥΠΕΠΘ και οι «πρωτοβουλίες εγκρίτων πανεπιστημιακών» για το ότι οι αντιδράσεις εκφράζουν τους πανεπιστημιακούς που «φοβούνται την αξιολόγηση» και «κάθε εκσυγχρονισμό» στο Πανεπιστήμιο.

Δεν κατάφερε τελικά το ΥΠΕΠΘ να χρησιμοποιήσει την «αξιολόγηση των Πανεπιστημίων» ως πανάκεια για να μεταθέσει τις ευθύνες του για τα μεγάλα προβλήματα των πανεπιστημίων στα ίδια τα πανεπιστήμια και στους πανεπιστημιακούς.

Η ΠΟΣΔΕΠ ανέδειξε ότι δεν είναι πειστικό το ενδιαφέρον του υπουργείου για την ποιότητα του έργου των πανεπιστημίων (και τη «διασφάλιση αυτής της ποιότητας») αφού δεν δεσμεύεται να εξασφαλίσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την παραγωγή αυτού του έργου.

Έτσι, τελικά, το υπουργείο Παιδείας μόνο του επεξεργάστηκε και συνέταξε το νομοσχέδιο για τη «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση» και το κατέθεσε στη Βουλή, όπου καταψηφίστηκε από όλα τα κόμματα πλην του κυβερνώντος, όπως καταψηφίστηκε προηγουμένως και το νομοσχέδιο για τη «Διά βίου μάθηση».

Αυτή την αλαζονική πολιτική ακολούθησε το ΥΠΕΠΘ ακυρώνοντας ουσιαστικά και το ΕΣΥΠ και τον περίφημο «εθνικό διάλογο για την παιδεία».

Μέσα από συντονισμένες εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις, αναδείξαμε ότι η «διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση» θεσμοθετεί τους μηχανισμούς για τη μετατροπή των πανεπιστημιακών σπουδών σε υπηρεσίες εκπαίδευσης, οι οποίες για να ενταχθούν στην αγορά υπηρεσιών, όπως σχεδιάζεται, απαιτούν «διασφάλιση ποιότητας» με «τυποποίηση», «πιστοποίηση» και «σήμα ποιότητας».

Αναδείξαμε ότι η «διαδικασία της Μπολόνια» και ο «Ευρωπαϊκός χώρος της ανώτατης εκπαίδευσης» οδηγούν στον εκφυλισμό των πανεπιστημιακών σπουδών σε σπουδές κατάρτισης, με συνέπειες τη διάσπαση της επιστημονικής ενότητας των προγραμμάτων σπουδών, την υποκατάσταση των πτυχίων με το «συμπλήρωμα ή παράρτημα διπλώματος» και την ακύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων.

Επίσης, αναδείξαμε ότι αυτή η πολιτική στοχεύει στην ένταξη και των δημόσιων πανεπιστημίων σε μια διευρυμένη αγορά υπηρεσιών εκπαίδευσης, της οποίας προετοιμάζεται η απελευθέρωση. Σε μια αγορά όπου επίκειται η ισότιμη συμμετοχή των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών και των παραρτημάτων πανεπιστημίων του εξωτερικού, μετά την

αναγνώρισή τους, η οποία θα γίνει είτε μέσα από τον ισοπεδωτικό μηχανισμό του ΔΟΑΤΑΠ, είτε μέσα από τις διαδικασίες που προβλέπει η εφαρμογή των ευρωπαϊκών Οδηγιών για την «αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων μετά από τριετείς μεταλυκειακές σπουδές», είτε με την αναθεώρηση του ίδιου του Συντάγματος.

Δηλαδή, αναδείξαμε ότι μέσα στην πληθωρική ρητορεία για την «κοινωνία της γνώσης» προωθείται η εκπαίδευση της ημιμάθειας ή της αμάθειας για τους πολλούς.

Μια πολιτική που ακυρώνει βαθμιαία, αν δεν ανατραπεί, μαζί με άλλες κοινωνικές κατακτήσεις των ευρωπαϊκών λαών, τις δωρεάν πανεπιστημιακές σπουδές και το δημόσιο πανεπιστήμιο που τις παρέχει και διατηρεί κάποια «κέντρα αριστείας» για τις ελίτ, κάτι που κοινωνικά μας πάει πολύ πίσω.

Αναδείξαμε ότι για τη «διαδικασία της Μπολόνια» και τον «Ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης» εκδηλώνονται αντιδράσεις από πανεπιστημιακούς και φοιτητές σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Όπως εκδηλώνονται αντιδράσεις και για τον «Ευρωπαϊκό χώρο έρευνας». Αρκεί να θυμίσουμε την πρωτοφανή εξέγερση δεκάδων χιλιάδων γάλλων ερευνητών με σύνθημα «να σώσουμε την έρευνα». Αρκεί να αναφέρουμε την κραυγή αγωνίας για τις εξελίξεις στην ανώτατη εκπαίδευση του «μανιφέστου» που υπογράφουν χιλιάδες πανεπιστημιακοί σε όλη την Ευρώπη και στη χώρα μας.

Μάλιστα, μετά τα «όχι» στο Ευρωσύνταγμα δημιουργήθηκε το κατάλληλο πολιτικό κλίμα μέσα στο οποίο δεν θεωρούνται μονόδρομος οι επιλογές που καθόρισαν τον «Ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης» και τη «διαδικασία της Μπολόνια», αλλά επιβεβλημένη η ανάγκη να επανεξεταστούν από την αρχή, μαζί με άλλες αφετηριακές επιλογές που οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση σε αυτή την κρίση και στην αμφισβήτηση της πορείας της από τους λαούς της.

Παρ' όλα αυτά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιμένει επιθετικά. Προκηρύσσει «έργα» για (νέα, μετά τα ΕΠΕΑΕΚ) «αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών» που θα προωθούν τους «στόχους της Λισαβόνας και της Μπολόνια» και με ισχυρή χρηματοδότηση από τους κοινοτικούς πόρους (το Δ' ΚΠΣ).

Κατά τα άλλα η παιδεία παραμένει πεδίο εθνικής πολιτικής. Και η αρμόδια υπουργός Εθνικής Παιδείας μας απειλεί ότι αν δεν εφαρμόσουμε τους νέους θεσμούς, δεν θα μας χρηματοδοτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση!

Με τις πρωτοβουλίες, τις εκδηλώσεις και τις κινητοποιήσεις μας και σε συνεργασία με τους φοιτητές συνεισφέραμε στο να συζητηθούν ουσιαστικά μέσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα οι μεγάλες θεσμικές αλλαγές που προωθεί το υπουργείο Παιδείας και να παρθούν αποφάσεις ευθύνης στα ακαδημαϊκά όργανα.

Συνεισφέραμε στο να μη νομιμοποιηθούν στη συνείδηση των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας και όχι μόνον, οι νόμοι της υποβάθμισης του δημόσιου πανεπιστημίου που ψήφισε η κυβέρνηση.

Το επόμενο βήμα είναι να συνεισφέρουμε με συγκεκριμένες προτάσεις και πρωτοβουλίες ώστε μέσα στα ακαδημαϊκά όργανα που θα κληθούν να εφαρμόσουν τα νομοθετημένα μέτρα, αλλά και μέσα στην καθημερινή λειτουργία του πανεπιστημίου, να αντιμετωπιστούν και να ακυρωθούν οι συνέπειές τους.

Το «εσωτερικό μέτωπο» μέσα στο πανεπιστήμιο

Τα μέτωπα είναι πολλά και το πιο οδυνηρό να αναγνωριστεί και να αντιμετωπιστεί είναι το «εσωτερικό μέτωπο».

Κάτι που φαίνεται στο «βήμα διαλόγου» που λειτουργεί στο δικτυακό τόπο της ΠΟΣΔΕΠ, με ευθύνη της Εκτελεστικής Γραμματείας.

Έχουμε να αντιμετωπίσουμε την καθημερινή πίεση που ασκούν «εκ των έσω» ισχυρές ομάδες πανεπιστημιακών οι οποίες, σε αγαστή συνεργασία με το εκάστοτε υπουργείο Παιδείας, αναπτύσσουν «επιχειρηματική δραστηριότητα» και επιβάλλουν αγοραίους κανόνες βιωσιμότητας, ανταγωνιστικότητας και αποδοτικότητας, αξιοποιώντας στο υπάρχον πλαίσιο τη διαχείριση εξωτερικά χρηματοδοτούμενης ερευνητικής δραστηριότητας αλλά και κοινοτικών προγραμμάτων.

Αντιμετωπίζουμε επίσης τα φαινόμενα διαφθοράς και διαπλοκής, που έχουν αποκαλύψει και αντιμετωπίζουν τα ακαδημαϊκά όργανα (ορισμένα βρίσκονται στη δικαιοσύνη) αλλά και ατομικές πρωτοβουλίες μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Αυτά τα εκφυλιστικά φαινόμενα το υπουργείο Παιδείας τα χρησιμοποιεί δυσφημίζοντας τα πανεπιστήμια για να επιβάλει την πολιτική του. Εμείς – η ΠΟΣΔΕΠ – επιχειρούμε με ευθύνη να τα αντιμετωπίσουμε.

Φαίνεται ότι, παρ' όλα αυτά, το δημόσιο πανεπιστήμιο έχει βαθιές ρίζες.

Οι λειτουργοί του είναι στην πλειοψηφία τους αφιερωμένοι στο έργο ζωής τους, στη διδασκαλία και στην έρευνα, παρά την απαξιοτική αντιμετώπισή τους από την πολιτεία με τους χαμηλούς μισθούς και τις συντάξεις και την υποκατάστασή τους με «εποχικούς» διδάσκοντες.

Οι πανεπιστημιακοί –η ΠΟΣΔΕΠ– είμαστε σε εγρήγορση και συνεχίζουμε τις κινητοποιήσεις για να υπερασπιστούμε μαζί με τους φοιτητές το δημόσιο πανεπιστήμιο, που το οδηγούν στην υποβάθμιση η πολιτική εγκατάλειψής του που ακολουθεί το υπουργείο Παιδείας και οι θεσμικές παρεμβάσεις που επιχειρεί να επιβάλει.

Ποιοι πανεπιστημιακοί μπορούν σήμερα να υπερασπιστούν το δημόσιο πανεπιστήμιο;

Μέσα σε αυτές τις εξελίξεις και αυτό το πλαίσιο, οι πανεπιστημιακοί που αντιστέκονται στη αλλαγή του χαρακτήρα και του κοινωνικού ρόλου του πανεπιστημίου και υπερασπίζονται με τη στάση τους τον δωρεάν, δημόσιο και ακαδημαϊκό χαρακτήρα του, είναι (σύμφωνα και με την απόφαση του 7ου Συνεδρίου της ΠΟΣΔΕΠ):

Οι Πανεπιστημιακοί που αποδεδειγμένα αφιερώνονται στην ακαδημαϊκή έρευνα και διδασκαλία, δεν τα θεωρούν πάρεργο ή αναγκαίο κακό αλλά πρωταρχικό τους καθήκον, με στόχο την παραγωγή νέας γνώσης και τη διάχυσή της στην εκπαίδευση των φοιτητών.

Οι Πανεπιστημιακοί που δεν εκποιούν την ιδιότητά τους ή το κύρος του Ιδρύματος στο οποίο υπηρετούν και δεν χρησιμοποιούν τα εργαστήρια ή τις ερευνητικές τους ομάδες για να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι Πανεπιστημιακοί που με την πολιτεία τους, θεωρούν αξία και αρετή να προσφέρουν χρόνο, προσπάθεια και δημιουργικότητα για να υπηρετήσουν τα κοινά και δεν αντιμετωπίζουν την όποια συμμετοχή τους σε συλλογικότητες με μοναδικό κριτήριο το προσωπικό όφελος.

Οι Πανεπιστημιακοί που πιστεύουν, και με την πολιτεία τους πείθουν γι' αυτό, στη δημοκρατική - ακαδημαϊκή λειτουργία που διαπαιδαγωγεί και εγγυάται θεσμούς και αξίες, που λειτουργούν δημοκρατικά και με διαφάνεια στα ακαδημαϊκά όργανα και δεν μηχανεύονται «αποτελεσματικές» τεχνικές για την ακύρωσή τους, οι Πανεπιστημιακοί που σέβονται και τηρούν την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

Οι Πανεπιστημιακοί που πιστεύουν, και με την πολιτεία τους υπηρετούν, τον ακαδημαϊκό και δημόσιο χαρακτήρα του πανεπιστημίου και ότι είναι ευθύνη και υποχρέωση της πολιτείας να εξασφαλίζει τις βασικές του λειτουργίες, την εκπαιδευτική (προπτυχιακή και μεταπτυχιακή) και την ακαδημαϊκή έρευνα.

Οι Πανεπιστημιακοί που πιστεύουν και με την πολιτεία τους υπερασπίζονται την αυτοτέλεια του Πανεπιστημίου απέναντι στην οικονομική, θεσμική και διοικητική αυθαιρεσία της εκάστοτε κυβέρνησης.

Οι Πανεπιστημιακοί που πιστεύουν, και με την πολιτεία τους πείθουν, ότι επιτελούν λειτουργήματα το οποίο πρέπει να αναγνωρίζει η πολιτεία και η κοινωνία και να αμείβει αναλόγως, και διεκδικούν αυτήν την αξιοπρεπή αντιμετώπιση και δεν θεωρούν (ή επιζητούν) ως λύση το οποιοδήποτε δέλεαρ ανταμοιβών «παράπλευρων» που προσφέρει η πολιτεία μέσα από τη διαχείριση των διαφόρων μορφών προγραμμάτων, «ερευνητικών» ή «επιχειρησιακών».

Οι Πανεπιστημιακοί που δεν αξιοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νεοφιλελεύθερης πολιτικής κυβερνητικές παρεμβάσεις στη δημόσια λειτουργία του πανεπιστημίου, για να εγκαθιδρύσουν ιδιωτικού ή αγοραίου τύπου σχέσεις, θεσμικά πλαίσια και διαχείριση, αποσπώντας σημαντικές δραστηριότητες του πανεπιστημίου από την άμεση εποπτεία και ευθύνη των ακαδημαϊκών οργάνων.

Οι προκλήσεις είναι μεγάλες. Μεγάλη και η ευθύνη που αναλαμβάνει το συνδικαλιστικό κίνημα των πανεπιστημιακών. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η μέγιστη δυνατή συμπίεση και την επιδιώκουμε.

Συμπερασματικά

Οι πανεπιστημιακοί διεκδικούμε δημόσιο πανεπιστήμιο που παρέχει δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση υψηλής στάθμης στους έλληνες πολίτες. Πιστεύουμε ότι τα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας μπορούν να ανταποκριθούν στο αίτημα της ελληνικής κοινωνίας για ανώτατη εκπαίδευση ώστε να αντιμετωπιστεί ακόμη και η φοιτητική μετανάστευση.

Γι' αυτό απαιτούμε η πολιτεία να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της για το δημόσιο πανεπιστήμιο, όπως ορίζει το Σύνταγμα (το άρθρο 16 που θέλει να αναθεωρήσει), και να εξασφαλίσει τις επαρκείς προϋποθέσεις σε υποδομή, αξιοπρεπώς αμειβόμενο διδακτικό προσωπικό και πόρους για τη διδασκαλία και τη βασική έρευνα.

Η ΠΟΣΔΕΠ μέσα από τις κινητοποιήσεις, παρά τις κριτικές και τα λάθη, αναδείχθηκε σε συνδικαλιστικό φορέα (νέου τύπου) που έχει κύρος και εσωτερικά στους πανεπιστημιακούς, στην πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά και στην κοινωνία συνολικά. Ενδεικτικά:

Διατύπωσε έγκυρη θέση για τα προβλήματα του πανεπιστημίου και των πανεπιστημιακών.

Εντούτοις «δίχασε» κατά τη λήξη της προηγούμενης μεγάλης απεργιακής κινητοποίησης (2003).

Ο δημόσιος λόγος των εκπροσώπων της ΠΟΣΔΕΠ, παρά την τεράστια δυσφημιστική εκστρατεία του ΥΠΕΠΘ και άλλων κέντρων, έχει απήχηση.

Άλλοι φορείς, φοιτητές με αργά βήματα στην αρχή σαφέστερα τώρα, συμβασιούχοι διδάσκοντες του Προεδρικού Διατάγματος 407/80, ΕΕΔΙΠ, ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, άλλα συνδικάτα εργαζομένων επιδιώκουν καλή συνεργασία.

Με αργό βηματισμό μπορούμε να πούμε ότι οικοδομείται το μέτωπο της παιδείας από το νηπιαγωγείο ως το πανεπιστήμιο, στο οποίο συμμετέχουν ή θα συμμετάσχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί, μαθητές και φοιτητές.

Τεκμηριωμένα η ΠΟΣΔΕΠ είναι ο συλλογικός φορέας που ανέλαβε με υπευθυνότητα την υπεράσπιση του δημόσιου πανεπιστημίου.

Το συνδικαλιστικό κίνημα των πανεπιστημιακών, με την ΠΟΣΔΕΠ, στη σημερινή φάση, αντιμετωπίζει και πρέπει να αντιμετωπίσει τις σαρωτικές επεμβάσεις που εφαρμόζουν τη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση στην ανώτατη εκπαίδευση.

Με ένα σοβαρό «εσωτερικό μέτωπο» και τις μεγάλες «εξωτερικές πιέσεις», η πρόκληση για το σημερινό συνδικαλιστικό κίνημα των πανεπιστημιακών είναι να καταφέρει να συσπειρώσει εκείνες τις δυνάμεις που πιστεύουν στο δημόσιο πανεπιστήμιο και είναι διατεθειμένες να υπερασπιστούν, σε συμπόρευση με το ριζοσπαστικό φοιτητικό κίνημα, ως κατάκτηση που δεν εκχωρείται, τον ακαδημαϊκό, δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα του πανεπιστημίου.

Επίσης, η ΠΟΣΔΕΠ πρέπει να προχωρήσει σε συνεργασία και συντονισμένη δράση με τους πανεπιστημιακούς των άλλων ευρωπαϊκών χωρών για να ανατραπεί η νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της «διαδικασίας της Μπολόνια», του «Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης» και του «Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», όπως έγινε και με το «Ευρωσύνταγμα».